



КОМОРА НА СВОБОДНИ АРХИТЕКТИ
И ИНЖИНИЕРИ
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Бр. 01-800/1
18.08.20 22 год.
СКОПЈЕ

ODA E ARKITEKTËVE TË AUTORIZUAR DHE INXHINIERËVE TË AUTORIZUAR

Nr. 02-5/7

Data 24. I 2011
SHKUP

Në bazë të nenit 108 pika 8) të Ligjit për Ndërtim dhe nenit 13 pika 8 të Statutit të Odës së Arkitektëve të Autorizuar dhe Inxhinierëve të Autorizuar, Kuvendi i Odës në seancën e mbajtur më 24.1.2012 miratoi:

KODI I ETIKËS PROFESIONALE TË ARKITEKTËVE TË AUTORIZUAR DHE INXHINIERËVE TË AUTORIZUAR

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1

Kodi i Etikës Profesionale (në tekstin e mëtejme: Kodi) rregullon parimet dhe rregullat bazë të sjelljes në kryerjen e kompetencave të punës së arkitektëve dhe inxhinierëve të autorizuar, duke përbushur kështu detyrimet e tyre ndaj shoqërisë, klientëve dhe punonjësve të tyre.

Dispozitat e këtij Kodi janë të detyrueshme për të gjithë arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar si dhe kandidatët për regjistrim në Regjistrin e Arkitektëve të Autorizuar dhe Inxhinierëve të Autorizuar.

Për mosrespektimin e dispozitave të Kodit përgjigjet Komisioni Disiplinor i Odës.

Neni 2

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të kryejnë punën dhe detyrat e tyre në përputhje me autorizimet e përcaktuara me Ligjin për Ndërtim - tekst i konsoliduar ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 59/2011), me Statutin e Odës së Arkitektëve dhe Inxhinierëve të Autorizuar (në tekstin e mëtejme: Oda), me ligje dhe rregullore të veçanta të miratuara në lidhje me këtë ligj, si dhe me akte të tjera të Odës.

II. PARIMET THEMELORE

Neni 3

Arkitektët dhe Inxhinierët e Autorizuar mbështesin dhe promovojnë integritetin, nderin dhe reputacionin e profesionit të arkitektëve dhe inxhinierëve duke:

1. duke zbatuar njohuritë dhe ekspertizën e tyre për të përmirësuar mirëqenien e tyre;

2. me ndershmërinë, paanshmërinë dhe qëndrimin e tij korrekt ndaj punëdhënësve dhe klientëve;
3. duke rritur kompetencat dhe prestigjin e profesionit të arkitektëve dhe inxhinierëve;
4. duke ofruar mbështetje për shoqatat tregtare dhe teknike brenda fushëveprimit të saj.

III. RREGULLAT THEMELORE

Neni 4

Mbrojtja e interesit publik si dhe mbrojtja e personave të tretë është parimi më i rëndësishëm në formimin e mjedisit me të cilin udhëhiqen në punën e tyre arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar duhet të kenë parasysh nevojat jetike të qytetarëve dhe shoqërisë në punën e tyre.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar duhet, në masën më të madhe të mundshme, të mbështesin sigurinë, shëndetin dhe mirëqenien në shoqëri gjatë kryerjes së detyrave të tyre profesionale.

Neni 5

Çdo arkitekt dhe inxhinier i autorizuar, individualisht dhe në mënyrë të barabartë mban përgjegjësi të plotë për reputacionin e Odës dhe departamentit të cilit i përket, përpara investitorit, organeve dhe organeve të qeverisë dhe institucioneve të tjera. Kryetari i Odës dhe drejtuesit e departamenteve, zëvendësit e tyre dhe shërbimi profesional i Odës përfaqësojnë Odën dhe departamentet profesionale në funksionet e përcaktuara me rregullore të veçanta.

Bartësit e detyrave në organe dhe anëtarët e Odës nuk guxojnë të keqpërdorin pozitën e tyre për marrjen e punëve, të marrin pjesë në shpërndarjen e punëve apo të ndikojnë te investitorët gjatë përzgjedhjes së projekteve. Kjo rregull nuk guxon të shkelet as nga personat në shërbimin profesional të Odës.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund të ofrojnë shërbime profesionale jashtë autorizimeve për fushës për të cilën janë marrë, pra nuk mund të kryejnë detyra profesionale të anëtarëve të departamenteve të tjera profesionale. Kjo paraqet shkelje të rëndë të etikës profesionale.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar mund të bëjnë publike vetëm deklarata objektive dhe të vërteta në lidhje me profesionin.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar duhet të veprojnë si përfaqësues të besuar të punëdhënësve ose klientëve të tyre gjatë kryerjes së punëve dhe të shmangin konfliktet e interesit.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar duhet të ndërtojnë reputacionin e tyre personal me reputacionin e tyre profesional dhe nuk duhet të konkurrojnë padrejtësisht me njëri-tjetrin.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të përsosin profesionalisht gjatë jetës së tyre të punës dhe të sigurojnë mundësinë e zhvillimit profesional të atyre arkitektëve dhe inxhinierëve që kryejnë punët nën mbikëqyrjen e tyre.

IV. RAPORTI ME MJEDISIN

Neni 6

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar, në kryerjen e detyrave të tyre të punës, respektojnë në mënyrë rigorozë parimet e mbrojtjes së mjedisit, si më poshtë:

- përdorin aftësinë dhe avantazhin e tyre për të arritur zgjidhjet më të mira teknike që do të kontribuojnë në një mjedis të shëndetshëm dhe të këndshëm për njerëzit në hapësira të hapura dhe të mbyllura;

- përpiqen të arrijnë qëllimet me konsumin sa më të vogël të lëndëve të para dhe të energjisë, në mënyrë që të krijojnë sa më pak mbetje dhe papastërti;

- për çdo propozim dhe veprim të merren parasysh pasojat, të drejta, të gabuara, të menjëhershme apo afatgjata, për shëndetin e njerëzve, drejtësinë sociale,

- studiojnë tërësisht mjedisin e prekur nga projektet dhe të vlerësojnë vlerat që mund të përdoren për të vepruar në sistemet e urbanizuara apo natyrore, si dhe sociale, në mënyrë që të zgjidhet rruga më e mirë për zhvillim ekologjikisht korrekt dhe të qëndrueshëm.

Neni 7

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të promovojnë një veprim qartësisht të kuptueshëm që synon reduktimin e dëmit në mjedis dhe kudo që të jetë e mundur të kryejnë reduktimin e dëmit të bërë tashmë.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar duhet të heqin të gjithë faktorët që mund të kenë një ndikim të dëmshëm në shëndetin dhe mbrojtjen e mjedisit. Është e nevojshme të përpiqet të shmangët dëmtimi i mjedisit me ndërtim, si dhe të gjenden zgjidhje më të mira nga pikëpamja arkitektonike dhe teknike.

V. SJELLJA NË PUBLIK DHE QËNDRIMI NDAJ PUNËS

Neni 8

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të refuzojnë punën e ofruar nëse kushtet janë të tilla, që nuk mund të plotësohen ose nëse nuk ka parakusht për qëndrueshmërinë e tyre.

Kur problemet e punës dhe profesionale kalojnë në fushën e profesionalizmit të detyrës së departamentit në të cilin është anëtar arkitekti i autorizuar ose inxhinieri i autorizuar, klienti duhet të informohet për këtë që ato lloje të projekteve që janë jashtë veprimtarisë së departamenti profesional nuk duhet të projektohen.

Neni 9

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar janë ata që duhet t'i përgjigjen publikut për reputacionin dhe besimin që ka ky profesion. Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar në punën e tyre të heqin gjithçka që mund të dëmtojë reputacionin e tyre dhe reputacionin e profesionit të tyre.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të ndjekin zhvillimin e profesionit, të përsosin vazhdimisht profesionalisht, veçanërisht në kuadër të detyrave që kanë marrë përsipër.

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të respektojnë rregulloret dhe ligjet, si dhe arritjet e shkencës, rregullat e profesionit dhe të artit të arkitekturës, gjatë zhvillimit të projekteve dhe mbikëqyrjes së ndërtimeve.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të kryejnë detyrat e tyre me ndërgjegje, me vëmendje, njohuri dhe përvojë të plotë, duke mbështetur reputacionin e Odës.

Neni 10

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë këshilltarë të pavarur dhe përfaqësues të besuar të klientit. Ata objektivisht, në përputhje me rregulloret ligjore si dhe me parimet e ruajtjes së vlerave dhe besimit, përfaqësojnë të drejtat e klientit në raport me pjesëmarrësit e tjerë të ndërtimit në kuadër të detyrës së tyre profesionale.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar që gjatë ndërmarrjes së punës, ta njohin klientin me të drejtat dhe detyrimet që rrjedhin nga anëtarësimi në Odë.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar, kur kryejnë punën e tyre, duhet të lidhin një kontratë të qartë dhe të saktë me klientin.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar duhet të sqarojnë paraprakisht me klientin detyrat e punës që janë në kompetencë të profesioneve të tjera dhe aktivitetet e tyre duhet të jenë të koordinuara.

Neni 11

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të ruajnë fshehtësitë e biznesit të klientit dhe nuk duhet t'i transferojnë apo të abuzojnë me to.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar kanë të drejtë të inspektojnë punën e Odës dhe departamentit në të cilin janë regjistruar. Ata janë të detyruar t'i ndihmojnë njëri-tjetrit gjatë punës në organet dhe trupat e Odës.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të respektojnë të drejtën e autorit.

VI. LIDHJET E PALIGJSHME NË PUNË

Neni 12

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar me emrin e tyre profesional bëjnë të ditur se me veprimtarinë e tyre mundësojnë përmbushjen e detyrës profesionale pa ndikimin e interesave të tjera të punës. Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar duhet të shmangin çështjet që mund të ndikojnë në paanshmërinë e tyre në profesion.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund të kërkojnë ose të marrin provizion. Ata nuk duhet të ndërmjetësojnë në organe ose persona juridikë të caktuar që kryejnë veprimtari publike ose veprojnë në mënyrë të padenjë dhe në kundërshtim me autorizimin.

Shkeljet nga pikat 2 dhe 3 të këtij neni janë shkelje të rënda të Kodit.

Neni 13

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar të emëruar në çdo detyrë publike ose të punësuar në organe të vetëqeverisjes vendore, anëtarësia e të cilëve është në pushim, nuk mund të përdorin pozicionin e tyre për të marrë punë për vete ose për një arkitekt ose inxhinier tjetër të autorizuar.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk duhet, për të përfituar punë, të abuzojnë me marrëdhëniet me nëpunësit civilë dhe me përgjegjësit në organet dhe trupat e qeverisë, që nxjerrin aktet e nevojshme për ndërtim.

VII. SJELLJA E NDËRSJELLË E ARKITEKTËVE DHE INXHINIERËVE NDAJ NJËRI--TJETRIT SI DHE NDAJ BASHKËPUNËTORËVE TË TYRE

Neni 14

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund t'i përshkruajnë një arkitekti ose inxhinieri tjetër mënyrë ose kusht projektimi, përdorimi të veçorive materiale dhe stilistike ose të marrin pjesë në kufizimet e lirisë inovative.

Neni 15

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar mund të bëjnë lirisht kritikë ndaj realizimeve arkitekturore, ndërtimeve, ndërhyrjeve mjedisore, projekteve apo zgjidhjeve konceptuale. Kritika duhet të jetë e arsyetuar dhe e bazuar teorikisht.

Neni 16

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar duhet të sillen në mënyrë kolegjinale dhe besnike në raport me arkitektët dhe inxhinierët e tjerë, si dhe të ndihmojnë dhe këshillojnë njëri-tjetrin.

Bashkëpunimi i ndërsjellë ndërmjet arkitektëve të autorizuar dhe inxhinierëve të autorizuar duhet të bazohet në profesionalizëm dhe kompetencë.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk duhet të dëmtojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi kolegjet dhe duhet të përpiqen të jenë objektivë në vlerësimin e punës së tyre dhe arritjeve të tjera. Në të njëjtën mënyrë, ata duhet të marrin kritika profesionale për punën e tyre.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund t'i paraqesin investitorit kritika negative për punën e arkitektëve të tjerë të autorizuar dhe inxhinierëve të autorizuar, me qëllim të përfitimit të ndonjë pune. Nëse arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar vërejnë ose zbulojnë një gabim ose lëshim ose nëse kanë vërejtje për punën e kolegëve të tyre, janë të detyruar të njoftojnë menjëherë kolegjet e tyre.

Shpalosja e vërejtjeve dhe vlerësimeve negative ndaj arkitektëve të tjerë të autorizuar dhe inxhinierëve të autorizuar përballë investitorit, shfaqja e gabimeve ose propozimeve për ndryshim në projektin e dikujt tjetër, paraqet shkelje të rëndë të detyrës dhe reputacionit të arkitektit të autorizuar dhe inxhinierit të autorizuar.

Neni 17

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk duhet të ndikojnë në marrëdhëniet e biznesit të filluara ose ekzistuese midis arkitektëve ose inxhinierëve të tjerë dhe klientit të tyre për përfitime personale.

Nëse klienti kërkon të marrë përsipër një punë ose një pjesë të punës që tashmë është marrë nga një arkitekt tjetër i autorizuar ose inxhinier i certifikuar, personi që ndërmerr punën, para se të marrë përsipër atë punë, është i detyruar t'i njoftojë kolegjet që e kanë marrë më parë punën. Kryerësi mund ta ndër marrë punën nëse nuk vepron në kundërshtim me rregullat kolegjinale dhe pasi konstaton se janë përmbushur paraprakisht detyrimet e kontratës.

Neni 18

Arkitektët dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të përmbushin detyrimet e tyre ndaj bashkëpunëtorëve, t'u mundësojnë të demonstrojnë aftësitë, ekspertizën dhe përvojën e

tyre në punë, si dhe t'i ndihmojnë ata në zhvillimin profesional të nevojshëm për aftësimin e tyre.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të respektojnë pasurinë shpirtërore të njerëzve të tjerë dhe të kenë autorizim ose autorizim të pjesëshëm vetëm ndaj punëve që ata kanë bërë vetë ose që janë krijuar nën drejtimin ose pjesëmarrjen e tyre personale.

VIII. BAZAT MATERIALE TË KRYERJES SË PROFESIONIT

Neni 19

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar kanë të drejtën e një shpërblimi shembullor dhe të paraparë për rezultatet e punës së tyre dhe në shpenzime që realizojnë duke kryer detyrën e tyre profesionale sipas Tarifës.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund të konkurrojnë me njëri-tjetrin për çmimet e shërbimeve, duke dhënë oferta që janë nën çmimin e kostos të përcaktuar nga Tarifa.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të japin të dhëna të sakta gjatë përcaktimit të çmimeve. Ata nuk mund të lidhin kontrata me të dhëna të pasakta për çmimet, objektin e punës dhe detaje të tjera dhe as të kryejnë punë të padakorduara.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar janë të detyruar të paguajnë rregullisht anëtarësimin vjetor në Odë. Mospërmbushja e detyrimeve materiale ndaj Odës paraqet shkelje të rëndë.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar mund të njoftojnë Odën për punët e kryera që nuk mund t'i arkëtojnë.

IX. PJESËMARRJA NË TENDERË

Neni 20

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar mund të marrin pjesë në tenderë për projekte arkitekturore ose inxhinierike si bashkëpunëtor, anëtar të ekipit vlerësues ose raportues.

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar nuk mund të marrin pjesë në një tender që është në kundërshtim me të drejtat dhe detyrimet e tyre të anëtarësimin në Odë.

X. SITUATA TË NDËRSJELLA KONFLIKTUOZE

Neni 21

Arkitektët e autorizuar dhe inxhinierët e autorizuar të punësuar në persona juridikë (në tekstin e mëtejshëm: punonjës) që nuk janë themeluar si kompani projektuese ose të ngjashme, janë të detyruar të respektojnë rregulloret e ligjit dhe aktet e Odës gjatë kryerjes së punëve.

Punëtorët nga paragrafi 1 i këtij neni janë të obliguar që ta informojnë punëdhënësin për të drejtat dhe detyrimet e tyre që dalin nga anëtarësimi në Odë.

Punëmarrësi nuk mund të pranojë ato gjëra për të cilat punëdhënësi kërkon një shmangie nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni. Punonjësi është i detyruar të njoftojë menjëherë Odën për këtë.

Punëdhënësi nuk mund t'ia anulojë kontratën e punës punëmarrësit për shkak të rrethanave nga paragrafi 3 i këtij neni.

Në rastin e paragrafit 3 të këtij neni, Oda i ofron ndihmë dhe mbrojtje punëmarrësit.

Neni 22

Anëtarët mund të përdorin kompetencat e marra nga Oda pavarësisht se ku janë të punësuar, nëse kjo nuk bie ndesh me punën që ata kryejnë.

XI. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 23

Kuvendi i Dhomës është i autorizuar për interpretimin e dispozitave të këtij Kodi.

Neni 24

Ky Kod hyn në fuqi në ditën e miratimit të tij.
Kodi do të fillojë të zbatohet ditën e publikimit në faqen e internetit ose në fletoren zyrtare të Odës.

Kryesues i Kuvendit të Odës

Dr. Goran Markovski